מ. גרונדפעסט

ביים שוחט אין גראסטרי

(אנשטאט א בריעף פון האמילטאן)

צום שוחט אין גראסטרי קום איך אפט אריין עפעס קויפען, און אז איך גיב איהם שוין צו לייזען א ניקעל טן פאר וואס זאל איך שוין ניט כאפען א שמועס וועגען פאליטיק? אמאל שמועס איך אליין, אמאל הער איך זיך צו ווי אנ־דערע ריידען. דעם אמת זאגענדיג גלייך אויף ניט צו הערען ווי יענער רעדט. דען איך גלייך אליין זעהר פיעל צו ריידען: נור וואס קען איך העלפען. ווי ביי אונז פלעגט א משוגענער זאגען: "טודעל מאך בעסער". אז אלע ריידען, און איינער וויל איבערשטייגען דעם אנדערען מיט זיינע חכמות און מיט זיינע ריעות אין דיפלאמאטיע, און מיר הערט מען גאר ניט, מוז מען דאך שווייגען. עס איז טאקי ווי אין פסוק שטעהט: „משכיל ודומה ומשא — הערען און שווייגען איז שווער, נור עס איז פערפאלען. איך מוז הערען.

און אט וואס איך האב געהערט דיע־זען מאהל.

— וואס וועט דאס זיין, פערשטעה איך ניט, — זאגט איינער אין גראסערי, — וואס שווייגען דאס אלע אידען אין די לענדער וואו די מלחמה האט ניט אנ־געריהרט, וואס שווייגען זיי פאר דעם פערברעכען, וואס רוסלאנד בעגעהט געגען פאלגט אונז אזוי פיעל. איהר פרומע ענג־איהרע אידרע: זי מערדערט, זי קוילעט לענדער, איהר האט יעצט אן אנטהייל אין די אידישע בלוט וואהרום רוסלאנד יעצט אין אייערע הענד און צו אייער וואהרט וואלטען זיי זיך צוגעהערט וואהרום זאלט איהר ניט וועלען אבשטעלען די אידי־שע בלוט פערגיסונג אין רוסלאנד. עס וועהרט דארטען פערגאסען אומשולדיגע היינע בלוט ניט פון קינדיזען יאקוטען, יאקוטען גיליאקען, נור בלוט פון אידען, פון אייערע לעהרער וועלכע האבען אייך געגעבען די ביבעל פון אלף ביז תיו. ווי רעם אלטען טעסטאמענט דא דעם נייעם, ווען ניט מיר אידען, וואלט איהר נאך פי־לייכט ביז יעצט געלעגען אין די וועלדער און שיסען חיות מיט פיילענבויגענס. פאר וואס שווייגען דאס די אידען פון קענעדע אין ענגלאנד? זיי האבען מורא טאָ־מער וועט מען זיי חושד זיין אין פער־ראטה, דאס איז א ליגען. מען וועט זיי ניט חושד זיין און אז יע, וואס איז דא אזוי? מאי חזית דדמא דידך סומק טפי — פון וואנען נעהמסטו זיך צו זאָ־גען, אז היינע בלוט איז ווייטער ווי די בלוט פון אונזער ברידער אין רוסלאנד? און פיר וואס שווייגען די אידען אין דיא סטייטס וועלכע האבען שוין גאר פאר קיינעם קיין מורא ניט? מיט וואס בעשעפטיגען זיך יעצט די פייפערס אין אמעריקא? מיט א ביצה שלא נולדה מיט א נאדעל וועלכע מען האט געפונען ביי אן אלטען פערד אין פופיק? איינער איז ער צופריעדען מיט זיינע אידישע אי זער צופריעדען מיט זיינע אידישע אלדאטען? מישטיינס געזאגט? ביי פייפינגס, זי פערשיקט אידען אין ער קאלטער סיביר מיט אן אויסרייד אז וויל זיי ניט האבען אין די מלחמה גע־נעהמען און דערווייל זאל זי קענען צו עהמען זווערע פערמעגענס פונקט ווי אין ווייטלאלטער, אז די רעגיערונגען פלעגען ווערען קורץ אין געלד פלעגען זיי ארויס־טרייבען די אידען און צונעהמען זייער פערמעגען צום אוצר המלוכה. מיר אידען זין קענעדע און אמעריקא און אין ענג־לאנד שווייגען. מיר ריידען גארניט ווע־גען דעם, וואס הייסט, מיר האבען דאך נעראפט מאכען אזעלכע גוואלדען, אזעל־כע געשרייען אז עס זאל זיך דער הערען אין אלע עקען וועלט, אז די וועלט זאל אויפשווידערען און אלע זאלען זעהען פראָ־טעסטירען! אז זי ניט מערדערען די אי־דען. מיר האבען געראפט געוואלדע־ווען און שרייען, פונקט ווי יענע מטרו־ניתא האט אונז אמאל אן עצה געגעבען לכו והפגינו בלילה — געהט שרייט אין דער פינסטערניש. געהט און פרעגט זיי: מה נשתנה מכל אומה ולשון, פרעגט דער פרומער ענגלאנד וועלכער לאזט די ביבעל פון פויל ניט ארויס פאר וואס זיינען מיר ערגער פון אלע פעלקער, וואס איהר פער־פאלגט אונז אזוי פיעל. איהר פרומע ענג־לענדער! איהר האט יעצט אן אנטהייל אין דעם פערברעכען, וואס רוסלאנד בעגעהט געגען אידרע אידען: זי מערדערט, זי קוילעט לענדער, איהר האט יעצט אן אנטהייל אין דעם פערברעכען, וואס רוסלאנד בעגעהט געגען אידרע אידען: "טודעל מאך בעסער". אז אלע ריידען, און איינער וויל איבערשטייגען דעם אנדערען מיט זיינע חכמות און מיט זיינע ריעות אין דיפלאמאטיע, און מיר הערט מען גאר ניט, מוז מען דאך שווייגען. עס איז טאקי ווי אין פסוק שטעהט: „משכיל ודומה ומשא — הערען און שווייגען איז שווער, נור עס איז פערפאלען. איך מוז הערען.

און אט וואס איך האב געהערט דיע־זען מאהל.

— וואס וועט דאס זיין, פערשטעה איך ניט, — זאגט איינער אין גראסערי, — וואס שווייגען דאס אלע אידען אין די לענדער וואו די מלחמה האט ניט אנ־געריהרט, וואס שווייגען זיי פאר דעם פערברעכען, וואס רוסלאנד בעגעהט געגען אידרע אידען: זי מערדערט, זי קוילעט לענדער, איהר האט יעצט אן אנטהייל אין

COAL

קוילען $7 א טאן קוילען

גרויסע, ריינע פי קוילען די קיטשען רענדזש, $6

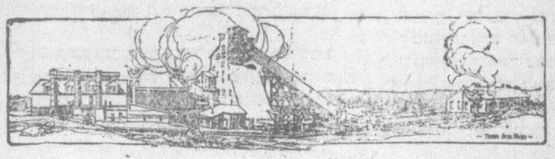

די אורזאכע וואהרום אונזערע פרייזען זיינען אזוי ביליג איז דאס:
מיר זיינען די איינענטהימער און בעארבייטען אונזערע איינענע הארטע קוילען מיינס איז פענסילוויניא.

מיר דארפען ניט קויפען אונזערע קוילען פון אנדערע קאמפאניעס. ווען איהר האנדעלט מיט אונד דאן קויפט איהר קוילען דירעקט און פונ'ם ערשטען סופליי פלאטץ אללע מידעלמענס פראפיטען, וועלכע אנדערע קוילען פארמערס דארפען אוועק צאהלען איז איינגעמייס אין אונזערע ביזנעס. דיעזע סייווינג ערלייבט אונז צו פערקייבען די קוילען באר ביליגער אדער אין קורצען 75 סענט ווערט איינגעשפארט אונזערע קאסטאמערס קויפענדיג א טאן קוילען.

צום ביישפיעל, דיעזע קליינליכע אילוסטריישיאן צייגט די מאשינען וועלכע ברעכען די קוילען אין די קאנעל מיינס, מיט'ן גרויסען מעכאנישען צוזאמען קלור־בער און די עכסטע באדערנסטע מאשינען וואס א מאן געברויכט וועלכע זאל אומשטאנד זיין צו געבען איהרע פאטראנייזער די פיינסטע אנטראסיט קוילען אין דער וועלט פאר בלויז 7 דאלאר א טאן — ווייל אנדערע דיעלערס פערלאנגען 75 סענט מעהר פאר א טאן — דאס איז נור איינע פון די גרויסע סייווינג פיטשערס אונזער ארגאניזיישאן.

וואהרום בעצאהלען מעהר ווי אונזער פרייז? קאנעל אנטראסיט קוילען איז דאס בעסטע וואס איהר קענט פיר אייער געלד באקומען — עס איז געברויכט געוואָרען א סך יאהרען אין די בעסטע הייזער און פאבליק ביל־דינגס אין טאראנטא און אין אנדערע טהייל פון קאנאדא. אויב דיעזע ביליגע פרייז פערשאפט א צווייפעל וועגען די קוואליטעט פון אונזערע קוילען — עס וועט ווערען איבער געלאזט אין אייער סעלער אונטער א פאזעטיווע נאראנ־טי דאס מיר וועלען עס צוריק קרייגען אויב איהר וועט ניט זיין דורכאויס צופריעדען — וואס מעהר קענט איהר פערלאנגען?

געדענקט גוט דאס די קאנעל קאול קא. ווערט ניט דיקטירט ביי קיינעם — מיר מיינען אונזער קוילען אליין — גאראנטירען עס צו סיי וועמען און מאכען אונ־זערע איינענע פרייזען — וועלכע זענען אימער מעסיג. וואהרום זאלט איהר ניט אָרדערען אייער סופליי גלייך יעצט איידער די ביזי ראש? זייט פריפיירט פיר'ן ערשטען קאלטען וועטער נאכדעם ווי איהר וועט געברויכען קויהלען וועט איהר גאנץ לייכט פארשטעהען וואהרום אונזערע ביזנעס וואקסען שנעלער ווי אנדערע קויהלען קאמפאניעס אין טאראנטא.

געדענקט די יעצטיגע פריין—$7.00 א טאן דעליווערט סיי וואו אין טאראנטא, 75 ס. א טאן ביליגער ווי איהר קענט קויפען אין וועלכען אנדער פלאץ.

דיעזע פריין איז אומבעדינגט פיר א בעשרייבונגס ציט. אום צו האבען דעם בענעפיט דארפט איהר זאפארט ארדערען. מיר ווינשען אייך אויפמערקזאם מאכען דאס די יעניגע וועלכע וועלען זיין צו שפעט זאל ניט זיין דיסאפאינטעט. טעלעפאנירט אדער קומט פערזענליך אין אונזער אפיס אדער אין סיי וועלכען פון אונזער ברענטש אזוי שנעלל ווי מעגליך.

מיין יארדס און דאקס

פוט אף באטהיורסט סטריט . . . . טעלעפאן אדעלייד 4־1953

ברענטש יארדס

וועסט־קענסינגטען עוו. און טעניסאן . . . " זשאנקסאן 1214
איסט 393 קאדלוי עווענוי . . . . . " דשזעראדד 512
הויפט אפיס קווין און ספאדינא . טעל. אדעלייד 3297, 9־2068

ברענטש אפיסעס

7 בראָד עוו. נעבען קווין סטריט . . . טעלעפאן פארקדייל 501
1617 דאנדעס סטריט . . . . . " דזשאנקשען 23
261 קווין איסט ענטנענען סיטאוסט . . . " מיין 1310

Connell Anthracite Mining Co., Limited

הויפט אפיס: קווין און ספאדיינא. — טעלעפאן עדעלייד 2068־2069־3297

ברענטשעס אין האמילטאן, לאנדאן, אטטאווא. עדווארד וואהלער, דזשענעראל מענעדזשער.

דער בעסטער אנטיזיקל
ווערט פערקויפט איבעראל
פון ענטזאגט נאכגעמאכטע

ווענען דערזעהן דאָ. מען ווייס אז ביים געגעראל פאו זיינען אלע גלייך. ביי איהם איז מיט אלעמען יד אחת.. ווייטער בע־געפטיגען זיי זיך מיט וואס פאר אן אופן אל מען געהן בעטען גלייכע רעכטע פיר די אידען נאך דער מלחמה ווען עס וועט שוין ניט זיין פאר וועמען צו בעטען, דאן זאל מען זיך ניט נארען, פאר די אמעריקא־נער אידען דארף מען דאן ניט פאדערען זיין גלייכע רעכטע. פאר די אידען פון אנטא קארלא דארף מען זיך אויך ניט פיעל איינשטעלען. איך ווייס ניט צו דארף מען געהען פאדערען רעכטע פאר די אידען פון פתרסין, כסלחים, ענסים און אזומים, מען מיינט דאך איבערהויפט פאר די רוסישע אידען, וועט אבער נאך ער מלחמה שוין זיין צו שפעט, עס וועט אוועקגעהן אין פרייהייט פאר די טויטע און פרייהייט פאר די לעבעדיגע. איך פערשטעה גאר ניט, זאגט ער ווייטער, נאך דער מלחמה וועט מען דאך אויך ניט קענען נעהמען גלייכע רעכטע פיר די אידען מיט גוואלד. מען וועט דאך אלץ הארפען בעטען, הייגט מי יאמאר אז די זעביגע שצענלאָוויטשעס און סאזא־נאָווס וועלען דאן בעסער ווערען ווי יעצט. וואס איז זיי וועלען צייגען די אידישע העלדרענטהאטען אויף דעם פעלד פון מלחמה און וועלען דערפאר בעטען בע־ונג. נו, א נייעס אין שטערטעל, א נייעס אז די אידען זיינען מקריב זייערע לעבענס פאר פרעמדע נאציאָנען, און אלס בעלאָהנונג קריגען זיי א פייג אונטערען אלץ